

การดำเนินงานแก้ไขปัญหาคีรื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน หมู่ 11 บ้านประชาเสรี  
ตำบลเขาค่าย อำเภอเสวี จังหวัดชุมพร

การดำเนินงานแก้ไขปัญหาคีรื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน ก่อนอื่นเราต้องวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน ก่อน โดยในเรื่องของเหล้า เราวิเคราะห์ชุมชนว่าชุมชนไหนที่ประชากรในชุมชนกินเหล้าเยอะ และในชุมชน นั้นมีคนทีติตเหล้าหนัก มีปัญหาด้านสุขภาพ เป็นปัญหาของคนในชุมชน เมื่อเราวิเคราะห์ชุมชนแล้วก็เลือก ชุมชน โดยในตำบลเขาค่ายเลือกชุมชน ม 11 บ้านประชาเสรี เพราะเห็นว่าเป็นชุมชนที่มีประชากรที่ดื่ม เหล้าเยอะและมีคนที่ติตเหล้าหนักอยู่ประมาณ 3-4 คน จากนั้นเราก็มีการชักชวนคนในชุมชนโดยเริ่มทีคนที่ ติตหนักๆก่อนซึ่งมี 3 - 4 คน โดยเริ่มจากชวนให้เขางดเหล้าให้ครบพรรษา และในตำบลเขาค่ายมีนายก องค์การบริหารส่วนตำบลเขาค่ายที่ท่านเลิกเหล้าได้เองและเป็นต้นแบบให้คนในชุมชน นายกมาเป็นต้นแบบ ให้คนในชุมชน ชวนให้คนที่ติตเหล้าหนักๆเลิกเหล้าในระยะสั้นก่อนคือช่วงเข้าพรรษา 3 เดือน ให้นายกเล่า ประสบการณ์ของตนเองในการที่จะเลิกเหล้าได้สำเร็จ อสม ร่วมชักชวน แนะนำ ชี้แนะข้อดีของการเลิกเหล้า ข้อเสียของการกินเหล้า และมีการให้รางวัลจูงใจสำหรับคนที่เลิกเหล้าได้สำเร็จ เช่น ใครทีเลิกเหล้าครบ พรรษา จะได้เข้าสารคนละ 1 ถัง โดยนายกจะเป็นคนสนับสนุนรางวัลให้ นอกจากรางวัลจูงใจแล้ว การเข้าไป คุยกับคนในครอบครัว เช่น ลูก สามี ภรรยา ให้ช่วยพูด แนะนำให้กำลังใจ ให้คนที่ตั้งใจเลิกเหล้ามีเป้าหมายใน ชีวิต อาจจะเลิกเหล้าเพื่อครอบครัว เพื่อสุขภาพ ซึ่งเมื่อเชิญชวนให้เลิกครบพรรษาแล้ว พอออกพรรษาก็ชวน ให้ทั้ง 4 คนเลิกต่อ โนม่น้าวจิตใจจนเขาเลิกตลอดชีวิต ซึ่งคนที่ติตเหล้าหนักๆ แต่ละคนการจะเลิกเหล้าได้จะมี วิธีการเชิญชวนที่ต่างกัน และระยะเวลาต่างกัน จาก 4 คนทีติตหนัก เมื่อเขาเลิกได้ก็ให้เข้ามาเป็นต้นแบบให้ คนในชุมชน มีการยกย่องเชิดชูเกียรติ ให้เขาเห็นคุณค่าในตนเอง ให้เขาได้เป็นต้นแบบให้คนอื่นๆต่อไปใน ชุมชน

เมื่อมีคนต้นแบบแล้ว เราก็มีการขยายเครือข่าย ให้มีแกนนำในชุมชน โดยคนที่เลิกเหล้าได้สำเร็จซึ่ง เป็นคนต้นแบบ มาเป็นแกนนำ นายกเป็นแกนนำในชุมชน และชักชวนผู้นำในชุมชนและ อสม. ให้มาเป็นแกน นำหลักในชุมชน โดยในการพูดคุยชักชวนนั้นจะใช้หลักคือให้เกียรติผู้นำชุมชนทั้งผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต ให้เขาเป็นแกนนำหลักในการแก้ไขปัญห โดยมีการพูดคุยถึงปัญหาในชุมชน เช่นในหมู่ 11 บ้าน ประชาเสรี จะมีการประชุมกันพูดคุยถึงปัญหาในชุมชนว่าคนในชุมชนดื่มเหล้ากันหลายคน พอดื่มเหล้า เมา เหล้าปัญหาต่างๆก็ตามมา ดังนั้นชุมชนต้องร่วมกันแก้ไขปัญหานี้ ให้ผู้นำชุมชนมามีบทบาท ชาวบ้านทุกคนมี หน้าที่ร่วมกันแก้ไข เพราะเป็นปัญหาของคนในชุมชนเอง บางครั้งผู้นำชุมชนอาจจะไม่เข้าร่วม ก็ใช้เทคนิคใน การพูดคุยให้เห็นว่าการแก้ไขปัญหของคนในชุมชนนั้นเป็นหน้าที่ของผู้นำชุมชนอยู่แล้ว หากผู้นำชุมชนไม่ร่วม แก้ไข การจะหาความร่วมมือจากชาวบ้านนั้นก็เป็นไปได้ยาก เมื่อได้แกนนำแล้ว ซึ่งประกอบไปด้วย นายก ผู้นำชุมชน อสม คนต้นแบบ และก็มาการจัดตั้งเป็นคณะทำงานในหมู่บ้านมีบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย และมีการจัดตั้งทีมวิทยากรคนหัวใจเพชร เพื่อที่จะไปชวนคนเลิกเหล้า โดยมีการรับสมัคร และร่วมอบรมกับ สสส. และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเสวี เพื่อให้มีความรู้ในการที่จะไปชวนคนเลิกเหล้าได้สำเร็จ ซึ่งปัจจุบัน ในตำบลเขาค่าย มีทีมวิทยากรคนหัวใจเพชรทั้งหมด 37 คน ครอบคลุมทั้ง 12 หมู่บ้าน หมู่ละ 3-4 คน

เมื่อมีชุมชน มีคนต้นแบบ มีแกนนำและคณะทำงานในชุมชน การจะให้งานสำเร็จ จะต้องมีการสร้างกติการ่วมกันของคนในชุมชน โดย ในหมู่ 11 บ้านประชาเสรี จะมีการประชุมกันทุกฝ่ายรวมทั้งชาวบ้านให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการตั้งกติการ่วมกัน ทุกคนร่วมตั้งกติกา รับทราบกติการ่วมกัน และปฏิบัติร่วมกัน โดยกติกาที่มีการตั้งกันของหมู่ 11 คือ ไม่เลี้ยงเหล้าในงานบุญ งานประเพณีต่างๆในหมู่บ้าน และให้ร้านค้าชุมชนไม่ขายเหล้าทุกวันพระ หากมีคนที่ไม่เห็นด้วยก็จะใช้อ้างข้อกฎหมาย เมื่อมีการสร้างกติกาแล้ว เพื่อให้การดำเนินงานยั่งยืนและประสบผลสำเร็จ ในหมู่บ้านมีการสื่อสารรณรงค์และสร้างนวัตกรรมเพื่อให้ชุมชนปฏิบัติการสื่อสารรณรงค์จะมีการทำในหลายรูปแบบ เช่น การสื่อสารรณรงค์ผ่านทางกลุ่มไลน์ โดยจะมีกลุ่มไลน์ทั้งในระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล เพื่อใช้ในการประสานงาน มีการติดป้ายรณรงค์ในทุกช่วงเทศกาล เช่นปีใหม่ สงกรานต์ ลอยกระทง เข้าพรรษา ทิมวิทยากรคนหัวใจเพชร ร่วมรณรงค์เชิญชวนให้คนงดเหล้าทั้งในหมู่บ้าน โดยการไปเชิญชวนในหมู่บ้าน ในโรงเรียน ศูนย์ กศน. ที่ประชุมกลุ่มต่าง ๆ การเชิญชวนให้คนงดเหล้าจะใช้ลักษณะการพูดคุยกันตัวต่อตัว หรือการพูดคุยกันเป็นกลุ่ม มีการเยี่ยมบ้านติดตามให้กำลังใจ การรับสมัครให้คนเข้าร่วมโครงการจะใช้แบบกระดาษกรอกแบบฟอร์มและใช้โทรศัพท์มือถือในการกรอกรายละเอียดผ่านทางแอปพลิเคชัน

มีการสร้างนวัตกรรมในชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานยั่งยืน ในหมู่ 11 บ้านประชาเสรี มีนวัตกรรม 2 ชนิด คือ นวัตกรรมธงสามสี วิถีเลิกเหล้า โดยจะมีการติดธงที่บ้านในชุมชนหมู่ 11 โดยจะมีการติดธงแดง ในบ้านที่ทุกคนไม่ดื่มเหล้าและตั้งใจเลิกเหล้าตลอดชีวิต มีการติดธงน้ำเงิน ในบ้านที่มีการงดเหล้าครบพรรษา และติดธงเหลืองในบ้านที่ยังไม่เข้าร่วมโครงการ ในปัจจุบัน มีการติดธงแดง 65 ครอบครัว ติดธงน้ำเงิน 34 ครอบครัว ติดธงเหลือง 19 ครอบครัว นวัตกรรมตัวที่ 2 คือ พินัยกรรมความดี ในชุมชนจะมีคนที่เลิกเหล้าตลอดชีวิต ในคนกลุ่มนี้จะมีการชักชวนให้ทำพินัยกรรมความดี แต่ใช้ระบบสมัครใจ ใครจะทำหรือไม่ทำก็ได้ โดยคนที่ทำพินัยกรรมความดี ก็คือถ้าตนเองเสียชีวิตลงจะไม่มีใครเลี้ยงเหล้าและเล่นการพนันในงานศพของตนเอง ในปัจจุบันมีคนทำพินัยกรรมความดีทั้งหมด 29 คน นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมอาชีพให้คนในชุมชน เช่น กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ทำไม้กวาด ปุยหมัก ถักแห เครื่องจักรสานจากไม้ไผ่ นอกจากนวัตกรรมในชุมชนแล้ว ในระดับตำบลมีการจัดกิจกรรมสติบำบัดที่ รพ.สต.เขาค่าย โดยมีเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมให้ความรู้สำหรับคนที่ต้องการเลิกเหล้าแต่เลิกไม่ได้ โดยมีคนที่เข้าร่วมกิจกรรมสติบำบัดทั้งหมด 30 คน สามารถเลิกเหล้าได้ทั้งหมด 27 คน โครงการสติบำบัดทำให้การดำเนินงานลด ละ เลิก เหล้า ของตำบลเขาค่าย มีความยั่งยืนมากขึ้น

สำหรับในเรื่องของการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมสิ่งที่จะขาดไม่ได้คือ งบประมาณ ทางหมู่บ้านได้ของบประมาณจากกองทุนตำบลโดยมีการจัดทำโครงการในระดับตำบล และของบประมาณจาก สสส โดยหมู่บ้านดำเนินงานเขียนโครงการเอง เพื่อของบประมาณมาดำเนินงานกิจกรรมในชุมชน หลังจากที่ทำในหมู่บ้านแล้วประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง คนสนใจเข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนมาก ก็มีการขยายไปสู่หมู่บ้านอื่นๆ โดยใช้หมู่ 11 บ้านประชาเสรีเป็นต้นแบบเพื่อไปสู่ตำบลต้นแบบลด ละ เลิก เหล้าอย่างยั่งยืน

นางสาวจุไรวรรณ บุญทวย นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ รพ.สต.เขาค่าย ผู้เขียน